

INFORMACJA BIEŻĄCA

NR 1 (35)

28. 04. 2005 r.

SPIS TREŚCI

I. Z ZAGRANICY

1. Rozmowy	w	Bukareszcie.....	3
.....			
2. Wystawa	archiwalna		we 4
Lwowie.....			
3. Konferencje, seminaria i			5
spotkania.....			
4. Bezpośrednia współpraca			5
archiwalna.....			
5. Międzynarodowe programy i			6
projekty.....			

II. Z KRAJU

1. Wystawa „Józef Piłsudski w malarstwie Zenona Joachimiaka”.....	8
2. „Trakt Kraków — Lublin — Wilno”.....	8
....	
3. Spuścizna prof. Tomasza Strzembosza w zbiorach AAN.....	9
....	
4. „Twierdza Przemysł w zbiorach Archiwum Państwowego w Przemysłu”.....	10

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. Konferencje, sesje, zebrania naukowe.....	11
.....	
2. Szkolenia, komisje metodyczne.....	13
3. Współpraca z lokalnymi władzami i instytucjami naukowo-kulturalnymi.....	17
....	
4. Nabytki i darowizny.....	22
5. Popularyzacja zasobu.....	24

6. Nowości wydawnicze.....	30
7. Wizyty.....	32

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. Nowości prawne.....	34
------------------------	----

V. SPRAWY KADROWE

1. Nowi dyrektorzy w archiwach państwowych.....	34
2. Zmiany kadrowe w NDAP i archiwach państwowych	35

I. Z ZAGRANICY

1. ROZMOWY W BUKARESZCIE

Do wizyty Darii Nałęcz, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, i Władysława Stępniaaka, Zastępcy Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, w Bukareszcie doszło z inicjatywy strony rumuńskiej. Miała ona miejsce w dniach 7–10 III 2005 r., w 10. rocznicę podpisania „Porozumienia o współpracy między Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych Rzeczypospolitej Polskiej a Generalną Dyrekcją Archiwów Państwowych Rumunii”. W jej przygotowaniu i przebiegu miał swój udział Jacek Paliszewski, Ambasador RP w Bukareszcie.

W rozmowach partnerem strony polskiej był prof. Mihail Jungu, Dyrektor Generalny Archiwum Narodowe Rumunii. Wyraził on zainteresowanie wymianą poglądów i informacji na tematy aktualne, związane z przeobrażeniami, zachodzącymi w działalności archiwów doby rewolucji informacyjnej oraz powstającymi możliwościami współpracy europejskiej w związku z przygotowaniem Rumunii do członkostwa w Unii Europejskiej. Wiodącymi wątkami rozmów były problemy związane z aktywnością informacyjną archiwów, zarządzaniem źródłami elektronicznymi i edukacją archiwistów. Strony uznały, że problematyka ta wyznacza kierunki dalszej współpracy, którą zamierzają kontynuować.

W trakcie rozmów dokonano również oceny realizacji ustaleń przyjętych w 1995 r. oraz określono nowe, najważniejsze wspólne inicjatywy. Zaliczono do nich w pierwszej kolejności opracowanie wykazów materiałów archiwalnych dotyczących Polski i Polaków w zbiorach archiwów państwowych Rumunii oraz Rumunii i Rumunów z zbiorach polskich. Uznano, że wykonanie tej pracy pozwoli na podejmowanie dalszych działań, w tym na organizację wystaw i przygotowywanie publikacji źródłowych.

Rozmawiając o publikacjach źródłowych zwrócono uwagę na potrzebę przygotowania zbiorów dokumentów na temat sytuacji Polaków w Rumunii w 1939 r. oraz polityki Rumunii i wzajemnych stosunków w 1956 r. Te inicjatywy, łącznie z realizowaną już koncepcją zbioru dokumentów na temat stosunków sojuszniczych polsko–rumuńskich w okresie międzywojennym, w czym uczestniczy Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rumunii, otwierają okres bardziej intensywnej współpracy. Ustalono, że w trakcie wizyty prof. Lungu w Warszawie, co nastąpi zapewne jeszcze w 2005 r., zostaną omówione wstępne wyniki poszukiwań źródłowych prowadzonych w tym kierunku, a ponadto zaprezentowane zostaną polskie działania w zakresie informacji archiwalnej.

Jednym z punktów pobytu polskiej delegacji w Bukareszcie była wizyta w Archiwum Narodowym Rumunii oraz Archiwum Dyplomatycznym. Oba archiwa zasługują na wysoką ocenę i słowa uznania. Pierwsze z nich ze względu na wartościowe zbiory, dobrą organizację pracy i osiągnięte wyniki w działalności merytorycznej, drugie jako licząca się placówka, która przechowuje ważne materiały dotyczące także Polski i stosunków polsko–

rumuńskich oraz jeden z największych zbiorów dokumentów dyplomacji międzynarodowej, którego nie dotknęły żadne kataklizmy dziejowe.

Poza programem archiwalnym, a w związku z polską prezydencją w Intergovernmental Task Force on Holocaust Education, Remembrance and Research, doszło również do spotkania w rumuńskim MSZ.

D.N., W.S. (NDAP)

2. WYSTAWA ARCHIWALNA WE LWOWIE

W dniu 4 IV 2005 r. miało miejsce otwarcie wystawy pod tytułem „Dzieje Polski w dokumencie archiwalnym”, przygotowanej w ramach obchodów „Roku Polski na Ukrainie”, które odbywały się w okresie III 2004–III 2005 pod hasłem „Polska i Ukraina razem w Europie”. Ekspozycja pokazana w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie była prezentowana wcześniej, od 3 XI 2004 r., w Centralnym Państwowym Archiwum–Muzeum Literatury i Sztuki Ukrainy w Kijowie, gdzie spotkała się z szerokim zainteresowaniem, w tym licznych wycieczek młodzieży szkolnej.

Na wystawie zaprezentowano 109 ważnych dokumentów, w postaci zeskanowanych kopii oryginalnych dokumentów, dotyczących dziejów państwa polskiego od XII do XX w. Z tej okazji opublikowano w dwu wersjach językowych, polskiej i ukraińskiej, katalog, którego autorem, podobnie jak i scenariusza wystawy jest Jacek Krochmal.

W uroczystości otwarcia wystawy we Lwowie wzięli udział: Beata Dędzia-Dobosz, Konsul Generalny RP we Lwowie, prof. Hennadij Boriak, Przewodniczący Państwowego Komitetu Archiwów Ukrainy, dr hab. Władysław Stępnia, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, dr Jacek Krochmal, kierownik ZNA NDAP, mgr Bogusław Bobusia, dyrektor Archiwum Państwowego w Przemyślu, dyrektorzy i archiwiści archiwów centralnego i obwodowego we Lwowie, przedstawiciel Instytutu Historycznego Uniwersytetu Lwowskiego, przedstawiciele instytucji kultury, a także dziennikarze lokalnej prasy i radia.

We Lwowie delegacja polska odwiedziła Archiwum Państwowe Obwodu Lwowskiego, słynące z jednego z największych zasobów archiwalnych w Europie Wschodniej — 35 000 mb. akt. Przeprowadziła również rozmowy z przedstawicielami archiwów ukraińskich, Hennadijem Boriakiem i Wiaczesławem Kucyndą, dyrektorem Archiwum Obwodowego, w trakcie których W. Stępnia podziękował za dotychczasową współpracę, w tym dostarczenie kopii akt dotyczących Leona Kozłowskiego oraz zaprosił Archiwum Obwodowe do udziału w realizacji projektu „Reconstitution of the Memory of Poland”. Ponadto zaproponował współpracę w zakresie wymiany archiwistów, na zasadach wzajemności. Strona polska wyraziła również zainteresowanie współpracą przy edycji przewodnika po zasobie Archiwum Obwodowego, prowadzoną na zasadach analogicznych do przyjętych przy wydaniu przewodnika po CPAHU we Lwowie (wraz z tłumaczeniem polskim). Propozycja ta spotkała się z dobrym przyjęciem.

3. KONFERENCJE, SEMINARIA I SPOTKANIA

- 20–21 I 2005 r. — w konferencji, zorganizowanej w Kopenhadze, na temat „Nowy rodzaj dostępu”, poświęconej rozszerzeniu współpracy między archiwami, bibliotekami i muzeami uczestniczyła dr Ewa Rosowska, naczelnik Wydziału Współpracy Integracji Europejskiej.
- 20–21 I 2005 r. — w seminarium „Archiwa i katastrofy”, które odbyło się w Chmielnickim na Ukrainie uczestniczyła mgr Anna Czajka, kierownik Centralnego Laboratorium Konserwacji Archiwaliów.
- 10–12 III 2005 r. — dr Jacek Krochmal, kierownik Zakładu Naukowego Archiwistyki, wziął udział w międzynarodowym warsztacie na temat „Wielkie Księstwo Litewskie i wschodnie obszary Korony Polskiej jako region komunikacji międzykulturowej”, zorganizowanym przez Uniwersytet w Passau.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

4. BEZPOŚREDNIA WSPÓŁPRACA ARCHIWALNA

- 10 I–4 II 2005 r. — mgr Joanna Chodecka, AP w Koszalinie, w ramach współpracy między NDAP i Krajową Dyrekcją Archiwów Badenii-Wirtembergii (LAD Baden-Württemberg) oraz Fundacją Roberta Boscha, uczestniczyła w części praktycznej 38. kursu naukowego dla urzędników niemieckiej wyższej służby archiwalnej (38. Wissenschaftlicher Kurs für den höheren Archivdienst), zorganizowanego w Bundesarchiv Berlin przez Szkołę Archiwalną (Archivschule) w Marburgu. W ramach tych zajęć wzięła udział w realizacji projektu mającego na celu wypracowanie koncepcji opracowania zespołu archiwalnego „Kulturbund der DDR” (427 mb) i udostępnienie wyników w formie inwentarza online.
- 3–4 II 2005 r. — w Olsztynie spotkali się przedstawiciele polskich archiwów państwowych z delegacją Archiwum Państwowego Obwodu Kaliningradzkiego (Ałła N. Fiodorowa, dyrektor archiwum, Nina J. Kriworuckaja, kierownik Oddziału Informacji Naukowej i Udostępniania, Ludmiła I. Pawluczenko, specjalista w Oddziale Konserwacji). Podczas spotkania strony omówiły m.in. stan realizacji „Umowy o współpracy archiwów państwowych Rzeczypospolitej Polskiej i Obwodu Kaliningradzkiego”, podpisanej 20 VIII 1991 r., a następnie skupiły się na nierozwiązanym problemie spuścizny archiwalnej z terenu Prus Królewskich. Uczestnicy spotkania zdecydowali zaprosić do rozmów na temat praktycznego rozwiązania tego problemu przedstawicieli b. Państwowego Tajnego Archiwum Pruskich Dóbr Kultury oraz Federalnej Agencji Archiwalnej Rosji. Celowi temu służyć miałyby międzynarodowa konferencja na temat „Dziedzictwo archiwalne byłych Prus Wschodnich”, poświęcona omówieniu wszelkich możliwych rozwiązań problemu (m. in. koncepcji wspólnego dziedzictwa, gwarantującej wszystkim partnerom nieograniczony

dostęp do zbiorów dotyczących Królewca). Uczestnicy rozmów mogli zapoznać się z wystawą, przygotowaną przez Archiwum Państwowe w Olsztynie, prezentującą materiały z zasobu olsztyńskiego archiwum dotyczące przeszłości Królewca. Zbiory olsztyńskie mają wzbogacić wystawę organizowaną przez Archiwum Państwowe Obwodu Kaliningradzkiego poświęconą 750-leciu Królewca.

- 1 III 2005 r. — Hiennadij Boriak, Przewodniczący Państwowego Komitetu Archiwów Ukrainy, w trakcie swojego pobytu w Polsce uczestniczył w rozmowach z przedstawicielami NDAP, w trakcie których omówiono najważniejsze obszary współpracy obu instytucji, takie jak: restytucja materiałów archiwalnych, wspólne publikacje i projekty, mikrofilmowanie zasobów obu krajów. Wiele miejsca poświęcono też przygotowaniom do obchodów „Roku Ukrainy w Polsce”. Ponadto złożył wizytę w Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Państwowym w Krakowie i Archiwum Państwowym w Przemyślu.
- 7–15 III 2005 r. — konsekwencją styczniowej wizyty w Polsce Sarah Tyacke, Chief Executive and Keeper of Public Records in the National Archives, (o czym szerzej w ostatnim numerze Informacji Bieżącej), był pobyt w Londynie archiwistów polskich (dr Anna Laszuk, kierownik Centralnego Ośrodka Informacji Archiwalnej, dr Hubert Wajs, dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych, dr Kazimierz Schmidt, doradca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych), w ramach którego zapoznali się oni z brytyjską polityką przechowywania i zarządzania zbiorami elektronicznymi.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

5. MIĘDZYNARODOWE PROGRAMY I PROJEKTY

- 29 III, 7 IV 2005 r. — w siedzibie NDAP miały miejsce dwa spotkania z udziałem Stanleya Diamonda, Dyrektora Zarządzającego w JRI-Poland, oraz dr. Andrzeja Biernata, Dyrektora Generalnego NDAP. Celem wizyty było omówienie i podsumowanie kolejnego roku współpracy w ramach podpisanych umów. W trakcie spotkania uzgodniono treść „Aneksu nr 2” do „Porozumienia”, podpisanego w 1997 r., przewidującego m. in. rozszerzenie indeksowania o inne źródła niż księgi metrykalne. Pan Diamond wraz ze swoimi współpracownikami odwiedził Archiwum Państwowe w Białymstoku i jego łomżyński oddział, Archiwum Państwowe w Suwałkach, Archiwum Państwowe m.st. Warszawy wraz z jego oddziałem w Mławie, Archiwum Państwowe w Olsztynie, Archiwum Państwowe w Łodzi, Archiwum Państwowe w Katowicach, Archiwum Państwowe w Krakowie wraz z oddziałem w Tarnowie i Archiwum Państwowe w Radomiu.
- W wyniku umowy zawartej z Narodowym Archiwum Historycznym Białorusi w Grodnie, w ramach programu „Reconstitution of the Memory of Poland”, NDAP otrzymała opisy 44

zespołów archiwalnych zawierających polonika, które uzupełnią bazę danych programu. Zakończenie rejestracji poloników w tym archiwum planowane jest na rok przyszły, kiedy to NDAP otrzyma opis kolejnych 54 zespołów archiwalnych.

Wydział Współpracy z Zagranicą NDAP

II. Z KRAJU

1. WYSTAWA „JÓZEF PIŁSUDSKI W MALARSTWIE ZENONA JOACHIMIAKA”

W Archiwum Państwowym w Przemyślu czynna była do 27 II 2005 r. wystawa prac Zenona Joachimiaka pt. „Józef Piłsudski w malarstwie Zenona Joachimiaka”. Zorganizowały ją Archiwum Państwowe w Przemyślu, przemyski oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Przemyskie Towarzystwo Archiwistyczne „Archiwariusz”. Dla pracowników archiwum (mgr Emilii Długosz, mgr Elżbiety Laski oraz mgr Izabeli Glesmer) prace Zenona Joachimiaka stały się okazją do przygotowania szerszej ekspozycji. Znalazły się na niej również źródła historyczne nawiązujące do życia Marszałka (afisze, plakaty, fotografie, czasopisma), ale także publikacje autorstwa samego Piłsudskiego oraz jemu poświęcone.

Zwiedzający mogli obejrzeć 29 obrazów, drzewo genealogiczne Piłsudskich, wizerunki rodziny Marszałka, jego żony i córek, a także domu lat dziecięcych. Mieli również możliwość zapoznać się z biografiami Marszałka powstałymi zarówno w okresie PRL-u, jak i po 1989 r., pracami poświęconymi Legionom Polskim, odzyskaniu państwowości w 1918 r., walce o granice niepodległego państwa, wojnie polsko-sowieckiej, przewrotowi majowemu, twórczości wodza, a także prasą i różnymi publikacjami z okresu II Rzeczypospolitej, autorstwa tak zwolenników, jak i przeciwników rządów Piłsudskiego, czy poznać atmosferę uroczystości żałobnych po śmierci Marszałka panującą w Warszawie, Krakowie i Wilnie.

Szczególne miejsce przyznano obiektom ilustrującym związki Józefa Piłsudskiego z Przemyślem: jego wizyty w tym mieście, nadanie honorowego obywatelstwa w 1929 r., klepsydry, wydrukowane w Przemyślu, informujące i zapraszające na nabożeństwa żałobne po jego śmierci, działalność Komitetu Budowy Pomnika popiersia Marszałka, uroczystości odsłonięcia tegoż popiersia w 2002 r., fotografie z uroczystości kościelnych towarzyszących tej ceremonii.

Izabela Glesmer (AP w Przemyślu)

2. „TRAKT KRAKÓW — LUBLIN — WILNO”

Archiwum Państwowe w Lublinie od początku roku zaangażowało się w realizację projektu „Trakt Kraków — Lublin — Wilno”, koordynowanego przez Urząd Miasta w Lublinie, którego celem jest promowanie atrakcji turystycznych, związanych z położeniem miasta na jagiellońskim trakcie krakowsko-wileńskim. Jak dotąd udostępniono w ramach projektu kilkadziesiąt zabytkowych obiektów na terenie Lublina i jego najbliższych okolic. Organizatorzy zakładają ponadto, że udziałem w projekcie zainteresują się również takie miasta jak Kraków, czy Wilno oraz szereg mniejszych miasteczek położonych na historycznym trakcie.

Jedną z atrakcji turystycznych położonych na wspomnianym szlaku jest szesnastowieczny budynek lubelskiego archiwum przy Jezuickiej, w którym pierwotnie ulokowana była szkoła jezuicka należąca do zespołu klasztorowego obejmującego m.in. lubelską archikatedrę.

Budynek ten po kasacie zakonu przejęła Komisja Edukacji Narodowej i przeznaczyła go na cele szkolne, które pełnił aż do 1939 r. Zniszczony bombardowaniem, we wrześniu 1939 r., został odbudowany w latach 1958–1966 z myślą o potrzebach archiwum. Budynek jest aktualnie dostępny dla zwiedzających w ramach projektu, naturalnie w granicach gwarantujących normalne funkcjonowanie archiwum, jak również bezpieczeństwo zgromadzonych w nim archiwaliów.

W ramach tego projektu przewiduje się również szerszą niż dotąd prezentację dokumentów archiwalnych, związanych z Jagiellonami. Zarówno w postaci galerii na stronach internetowych, jak i okresowych wystaw w siedzibie archiwum. Twórcy projektu planują także szereg akcji o charakterze promocyjnym, jak choćby udział w targach turystycznych, czy organizowanych imprezach, (Lubelskie Dni Turystyki, coroczne Jarmarki Jagiellońskie, odczyty i konferencje popularnonaukowe). Zapraszają ponadto na strony internetowe związane z projektem: Urzędu Miasta Lublin (www.um.lublin.pl, dział: Poznaj Lublin>Szlaki turystyczne) oraz Archiwum Państwowego w Lublinie (www.lublin.ap.gov.pl, dział: Archiwum dla turystów).

P. Dymmel (AP w Lublinie)

3. SPUŚCIZNA PROF. TOMASZA STRZEMBOSZA W ZBIORACH AAN

W dniu 22 II 2005 r. w Pracowni Naukowej im. prof. J. Skowronka w Archiwum Akt Nowych odbyło się uroczyste przekazanie do zasobu archiwum spuścizny prof. Tomasza Strzembosza. Tworzą ją zarówno dokumenty osobiste (m.in. życiorysy, zaświadczenia, korespondencja), materiały obrazujące jego działalność naukową i pedagogiczną (opracowania, konspekty prac naukowych, teksty referatów i wykładów, recenzje i opinie prac magisterskich i doktorskich, fiszki z kwerendami naukowymi, notatki, wycinki prasowe), działalność zawodową (m.in. dokumenty Muzeum m.st. Warszawy oraz Samodzielnej Pracowni Dziejów Ziemi Wschodnich II RP w Instytucie Studiów Politycznych PAN), jak i kolekcje oryginalnych dokumentów z okresu II wojny światowej (prasa konspiracyjna, druki ulotne, dokumenty drużyny harcerskiej im. gen. Dąbrowskiego, utworzonej w Ochele Mari z lat 1942–1945, pamiątki po jeńcach obozów niemieckich i dokumenty Socjalistycznej Organizacji Bojowej, na które składają się m.in.: sprawozdania z akcji SOB z lat 1943–1944, akty oskarżenia i dokumenty sądowe SOB z terenu Częstochowy, korespondencja Komendanta Okręgu Skarżysko-Kamienna, meldunki z akcji likwidacyjnych, zaświadczenia z kursu dowódców oraz materiały programowe i szkoleniowe dotyczące walki w mieście).

W trakcie uroczystości postać profesora Tomasza Strzembosza przybliżył w swoim referacie dr hab. Jan Żaryn — „Sylwetka i działalność naukowa prof. Tomasza Strzembosza”. Natomiast o jego pracy naukowej opowiedział dr Marek Wierzbicki — „Stosunki polsko-żydowskie na Kresach Północno-Wschodnich II Rzeczypospolitej (tzw. Zachodnia Białoruś) pod okupacją sowiecką 1939–1941”.

Uroczystości towarzyszyła wystawa prezentująca wybrane dokumenty, prasę i druki ulotne z okresu II wojny światowej zebrane przez prof. Tomasza Strzembosza, jak i te obrazujące

jego działalność naukową i społeczną. Znalazły się na niej także dokumenty Związku Harcerstwa Polskiego z lat 1916–1924, znajdujące się już w posiadaniu Archiwum Akt Nowych.

Anna Markert (AAN)

4. „TWIERDZA PRZEMYSŁ W ZBIORACH ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W PRZEMYSŁU”

W dniu 22 marca 2005 r. mgr Bogusław Bogusia, dyrektor Archiwum Państwowego w Przemyślu uroczystie otworzył wystawę, pierwszą w 2005 r., poświęconą Twierdzy Przemyśl. Ceremonii tej towarzyszyła prezentacja albumu *Plany Twierdzy Przemyśl*, w opracowaniu Bogusława Bobusi, Marka Gosztyły i Moniki Zub, wydanego przez Archiwum Państwowe w Przemyślu, Przemyskie Towarzystwo Archiwistyczne „Archiwariusz” w Przemyślu, Przemyskie Centrum Kultury i Nauki, Stowarzyszenie Opieki nad Twierdzą Przemyśl i Dziedzictwem Kulturowym Ziemi Przemyskiej. Zachętą do zwiedzenia ekspozycji, a zarazem wprowadzeniem do niej stała się wypowiedź dr. hab. Michała Proksy, przedstawiająca zebrany materiał w publikacji.

Ekspozycję prezentowaną w sali wystawowej stworzyły obiekty pochodzące z licznie zgromadzonych w zasobie archiwum przemyskiego zbiorów. Znalazły się wśród nich pocztówki i fotografie miasta i twierdzy z okresu I wojny światowej, plakaty, plany i druki ulotne, kopie materiałów ze zbiorów Kriegsarchive w Wiedniu, wydawnictwa polskie i obce, dotyczące działań wojennych z lat 1914–1915, historii fortyfikacji w Polsce na tle ówczesnej Europy, zmian zaszytych na terenie twierdzy w okresie II Rzeczypospolitej, a także prace mówiące o współczesnym wykorzystaniu terenów po dawnych fortach. Wszystko to zostało wzbogacone o zdjęcia żołnierzy z okresu I wojny światowej, ich pamiątki i dokumenty archiwalne. Język prezentowanych źródeł i wydawnictw — polski, niemiecki, rosyjski, a nawet węgierski — wskazuje jednoznacznie na duże znaczenie strategiczne tego obiektu w Europie na początku XX w.

Miłym akcentem uroczystości stało się wręczenie przez prezesa Stowarzyszenia Opieki nad Twierdzą Przemyśl i Dziedzictwem Kulturowym Ziemi Przemyskiej symbolicznych statuetek osobom zasłużonym dla ochrony zabytków twierdzy.

Dyrekcja i pracownicy archiwum zapraszają do zwiedzania wystawy, która będzie dostępna dla zainteresowanych do 30 czerwca 2005 r. (dni powszednie 9.00–14.00).

Izabela Glesmer (AP w Przemyślu)

III. Z ŻYCIA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

1. KONFERENCJE, SESJE, ZEBRANIA NAUKOWE

AAN

- 23 III 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego Małgorzata Mroczkowska, Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych, przedstawiła referat na temat zasobu i specyfiki funkcjonowania archiwum służby dyplomatycznej.

AP W KATOWICACH

- 12 I 2005 r. — mgr Joanna Szczepańczyk z pszczyńskiego oddziału archiwum uczestniczyła w sesji popularno-naukowej na temat „Marsz śmierci”, zorganizowanej przez Zespół Szkół Ekonomicznych w Pszczynie.
- 11 III 2005 r. — w sesji naukowej pt. „200-lecie drukarstwa w Pszczynie”, zorganizowanej przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej w Urzędzie Miejskim w Pszczynie, uczestniczyła mgr Joanna Szczepańczyk z pszczyńskiego oddziału archiwum.

AP W LESZNIE

- 20 I 2005 r. — w trakcie spotkania Leszczyńskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk mgr Elżbieta Olender, dyrektor archiwum, przedstawiła zebrany komunikat na temat „Szkolnictwo wyższe w Lesznie po II wojnie światowej — stałe zabiegi o jego utworzenie”.
- 18 III 2005 r. — w zebraniu naukowym, z udziałem pracowników archiwum i archiwistów zakładowych, na temat „Degradacja papieru — przeciwdziałanie i zapobieganie”, zorganizowanym przez AP w Lesznie, wygłosił referat mgr Marcin Kapała. W swoim wystąpieniu scharakteryzował czynniki niekorzystnie wpływające na papier oraz metody zapobiegania zjawiskom degradacji (m.in. procesy odkwaszania papieru). Przedstawił także działania profilaktyczne mające na celu zabezpieczenie dokumentów przed szkodliwymi czynnikami, które można wdrożyć od zaraz.

AP W LUBLINIE

- 24 II 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego mgr Lutosław Stachowski, pracownik archiwum lubelskiego, przedstawił referat na temat „Nadzór nad narastającym zasobem archiwalnym. Aktualne problemy pracy”.

AP W ŁODZI

- 18 III 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego, zorganizowanego w pracowni naukowej AP w Łodzi przy pl. Wolności 1, referat na temat „Informatyzacja w Archiwum Państwowym w Łodzi — stan obecny, problemy i perspektywy” przedstawił mgr Łukasz Jaworski, pracownik archiwum.

AP W SZCZECINIE

- 14 III 2005 r. — w drugiej części sesji naukowej na temat „Pomorze militarne XII–XXI wiek”, zorganizowanej przez Uniwersytet Szczeciński, Szczecińskie Towarzystwo „Pogranicze” oraz AP w Szczecinie, wygłosili referaty (w ramach sekcji archiwalnej) pracownicy archiwum szczecińskiego: dr Jan Macholak („Tematyka militarna w zasobie Archiwum Państwowego w Szczecinie po 1945 roku”), dr Paweł Gut („Zbiory Archiwum Państwowego w Szczecinie dotyczące zagadnień militarnych Pomorza od XIV wieku do 1945 roku”) oraz dr Martin Schoebel, dyrektor Landesarchiv Greifswald („Przydatność zasobu Landesarchiv Greifswald do badań nad dziejami militarnymi Pomorza Zachodniego”).

AP W TORUNIU

- 10 III 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego, zorganizowanego w archiwum, dr Witold Szczuczko, kustosz w AP w Toruniu, przedstawił referat pt. „Korespondencja czasów wojny. Listy króla Kazimierza Jagiellończyka do rady miasta Torunia z okresu wojny trzynastoletniej”.
- 23 III 2005 r. — dr Wiczesław Selemieniew, dyrektor Narodowego Archiwum Republiki Białorusi w Mińsku, był gościem uczestników zebrania naukowego w archiwum toruńskim, w trakcie którego wygłosił odczyt na temat „Problemy archiwów i archiwistyki białoruskiej po 1991 r.”.

AP M.ST. WARSZAWY

- 14 II, 23 II, 30 III — uczestnicy zebrań naukowych, które odbyły się w I kwartale 2005 r. w AP m.st. Warszawy wysłuchali 3 referatów. Mgr Paweł Wespiński przedstawił „Zarys dziejów kartografii warszawskiej”, mgr Regina Bzdura-Lipska i mgr Teresa Walczak przedstawiły „Sprawozdanie z udziału w XV. Międzynarodowym Zjeździe Archiwistów w Wiedniu”, natomiast mgr Monika Korpak wygłosiła w siedzibie oddziału pułtuskiego archiwum odczyt pt. „Zygmunt Prowęcki — szkic do biografii”.

AP WE WROCŁAWIU

- 25–28 I 2005 r. — mgr Dorota Sokołowska, AP we Wrocławiu, wzięła udział w międzynarodowej konferencji „Europejskie Dni Dziedzictwa 2005 r.”, zorganizowanej w „Haus Schlesien” (Königswinter- Heisterbacherrott koło Bonn) w ramach projektu Rady Europejskiej. Tematem obrad były zagadnienia związane z tzw. „Drugim Dolnośląskim Dniem Zabytków”, który planowany jest w dniach 17–18 IX 2005 r. Mgr D. Sokołowska przedstawiła referat na temat materiałów archiwalnych dotyczących zabytków w zbiorach AP we Wrocławiu. Informację o konferencji umieszczono na stronie internetowej (www.hausschlesien.de).
- 16 III 2005 r. — w trakcie zebrania naukowego pracowników AP we Wrocławiu referaty przedstawili: mgr Ivo Łaborewicz („Kroniki lokalne regionu jeleniogórskiego po 1945 roku”) oraz mgr Maciej Skrzypczyk („O planach remontowych klasycystycznego kościoła zamkowego w Sycowie w latach 30. XX w.”).

2. SZKOLENIA, KOMISJE METODYCZNE

AAN

- 22 III 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej Archiwum Akt Nowych rozpatrzono opracowane wstępy i inwentarze zespołów akt „Zjednoczenia Przemysłu Szklarskiego w Sosnowcu [1957] 1959–1971[1973]” (18 j.a.=0,40 m.b., nr zespołu w AAN 960) i „Stronnictwa Narodowego, 1918–1923, 1927–1939”, (17 j.a.=0,16 m.b., nr zespołu w AAN 1238). Omówiono też problemy związane z opracowaniem akt „Referatu do spraw Działaczy Ruchu Robotniczego”, stanowiącego część „Wydziału Kadr KC PZPR” (nr zespołu w AAN 1354) oraz ustosunkowano się do projektu „Zasad rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych”.

AP W KATOWICACH

- 22 II 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Katowicach omówiła projekt „Zasad rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych”, opracowany przez zespół naukowy ds. rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych oraz kwestię praw autorskich do wstępów do inwentarzy w związku z pismem NDAP o publikacji wstępów w Internecie.
- 2 III 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Katowicach omówiła stan zaawansowania prac nad *Informatorem o zasobie AP w Katowicach* oraz koncepcję *Przewodnika po zasobie AP w Katowicach*.

AP W KIELCACH

- 27 I, 3 III 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Kielcach w trakcie dwóch posiedzeń zatwierdziła sprawozdanie statystyczne oraz zbiorcze, roczne z działalności archiwum, a ponadto: omówiła projekt „Zasad rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych”, przyjęła opracowane inwentarze do zespołów akt gminnych rad narodowych w Gnojnie, Raczycach i Potoku, omówiła inwentarze zespołów akt prezydiów gromadzkich rad narodowych z terenu kompetencji oddziału pińczowskiego, i część z nich zatwierdziła.
- 25 II 2005 r. — Kazimierz Nobis, pracownik archiwum przygotował i przeprowadził szkolenie kancelaryjne w Prokuraturze Okręgowej w Kielcach, w którym uczestniczyło 42 pracowników jednostek organizacyjnych prokuratur okręgu kieleckiego.

AP W KOSZALINIE

- 31 I 2005 r. — Komisja Metodyczna w trakcie posiedzenia omówiła problemy związane z porządkowaniem zespołów „KW PZPR w Koszalinie” oraz „KW PZPR w Słupsku”.
- 3 III 2005 r. — na posiedzeniu Komisji Metodycznej omawiano projekty dokumentów końcowych przyjętych przez zespół naukowy ds. rozmieszczania zasobu w archiwach

państwowych, nadesłane przez ZNA NDAP. Powstałe w wyniku dyskusji wnioski przekazano autorom projektów.

AP W ŁODZI

- 10 I 2005 r. — na pierwszym tegorocznym posiedzeniu Komisji Metodycznej zakwalifikowano zespoły przyjęte do AP w Łodzi i AP w Piotrkowie Trybunalskim do grup A1, A2 i A3, a następnie zespoły zakwalifikowane do grupy A3, posiadające prawidłową ewidencję i rys historyczny, uznano za całkowicie opracowane.
- 28 II 2005 r. — w trakcie posiedzenia Komisji Metodycznej omówiono nadesłane dokumenty końcowe powstałe w wyniku prac zespołu naukowego ds. rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych.

AP W OLSZTYNIE

- 16 III 2005 r. — w trakcie posiedzenia Komisji Metodycznej scharakteryzowano 2 zespoły: nr 283 „Sąd Obwodowy w Kętrzynie” [Amtsgericht Rastenburg] (1705) 1880–1945 oraz nr 289 „Sąd Obwodowy w Olsztynie” [Amtsgericht Allenstein] (1777) 1879–1944. W obu wypadkach zatwierdzono przyjęte metody ich porządkowania oraz opracowane inwentarze książkowe wraz z notami informacyjnymi. W części drugiej posiedzenia omówiono problemy związane z opracowaniem akt notarialnych oraz tworzeniem indeksów w bazie IZA.

AP W OPOLU

- 27 I 2005 r. — Komisja Metodyczna w trakcie posiedzenia zatwierdziła wstępy do inwentarzy wraz z inwentarzami następujących zespołów akt: „Zakład Doskonalenia Zawodowego w Opolu z lat 1951–1964”, „Liceum Pedagogiczne dla Wychowawczyń Przedszkoli w Kluczborku 1953–1975”, „Liceum Pedagogiczne w Brzegu 1946–1970 [1971]”, „Liceum Pedagogiczne w Głogówku 1945–1970”, „Prezydium gromadzkich rad narodowych powiatu oleskiego 1954–1972”. Ponadto zatwierdzono zmiany w rozmiarach zespołów „Prezydium gromadzkich rad narodowych powiatów: brzeskiego, grodzkiego, kozielskiego, namysłowskiego i opolskiego z lat 1954–1972” oraz omówiono problemy i zagadnienia związane z opracowaniem akt Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.
- 1 III 2005 r. — w trakcie posiedzenia omówiono dokumenty końcowe powstałe w wyniku prac zespołu naukowego do spraw rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych oraz przedyskutowano problemy związane z opracowaniem zespołu „Wojewódzka Rada Związków Zawodowych II w Opolu”.
- 8 III 2005 r. — w trakcie spotkania z udziałem dr. Andrzeja Biernata, Dyrektora Generalnego NDAP oraz dr. Jacka Krochmala, kierownika Zakładu Naukowego Archiwistyki, zatwierdzono wstęp do inwentarza i inwentarz zespołu „Amtsgericht Friedland (Sąd Obwodowy w Korfantowie) z lat [1738] 1879–1945 [1996]”. Recenzentem omawianej pracy był dr Janusz Gołaszewski z AP we Wrocławiu.

AP W PRZEMYŚLU

- 25 II 2005 r. — w trakcie posiedzenia komisji omówiono dokumenty końcowe zespołu naukowego ds. rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych. Tematem dalszej części spotkania stał się tekst przygotowanej do wydania publikacji pt. „Archiwum Państwowe w Przemyślu. Informator o zasobie archiwalnym” w opracowaniu mgr Elżbiety Laski. W dyskusji ustosunkowano się do recenzji wydawniczej autorstwa dr. Jacka Krochmala oraz określono zakres poprawek i uzupełnień koniecznych do wprowadzenia przed ostatecznym skierowaniem pracy do opracowania redakcyjnego. W dalszej kolejności komisja zatwierdziła wstępy do inwentarzy oraz inwentarze archiwalnych zespołów sądów i notariatów: „Sąd Powiatowy w Nisku [1896–1918] 1919–1928 [1929–1964]”, „Akta notariusza Kazimierza Dollingera w Przeworsku 1937–1946 [1947–1950]”, „Państwowe Biuro Notarialne w Radymnie 1959–1963”, „Państwowe Biuro Notarialne w Przeworsku Oddział w Sieniawie 1990–1992”. Komisja Metodyczna zatwierdziła także inwentarze i notatki do inwentarzy zespołów akt stanu cywilnego parafii greckokatolickich w Baryczu 1785–1938 i Bruśnie Nowym 1785–1893 oraz „Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Kańczudze 1851–1891”. Zatwierdzono również inwentarze i notatki do inwentarzy zespołów komitetów gminnych i podstawowych organizacji partyjnych „Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z terenu gmin Orły i Żurawica z lat 1972–1984” oraz zespołu „Akta Gminy Kruhel Wielki 1888–1934”. Na posiedzeniu komisji omawiano ponadto problemy metodyczne związane z opracowaniem zbioru archiwalnego „Akta miast i wsi Ziemi Przemyskiej 1519–1925”. W końcowej części posiedzenia przedyskutowano i zatwierdzono klasyfikację zespołów i zbiorów archiwalnych (grupy A1, A2, A3) przyjętych do zasobu archiwum w okresie 28 IX–31 XII 2004 r.

AP W SZCZECINIE

- 23 II 2005 r. — Komisja Metodyczna AP w Szczecinie w trakcie swojego posiedzenia omówiła następujące kwestie: informację o wykonaniu zaleceń Komisji Metodycznej dotyczących tekstu wstępu do inwentarza „Archiwum Książąt Wołogoskich”; stan opracowania akt notariuszy w związku z pismem ZNA NDAP; projekt wskazówek metodycznych dotyczących zasad rozmieszczania zasobu archiwalnego w archiwach państwowych; „Decyzję nr 4 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 1 II 2005 r. w sprawie struktury i zawartości komputerowych baz danych tworzonych i użytkowanych w archiwach państwowych”.

AP W TORUNIU

- 8 II 2005 r. — w trakcie posiedzenia Komisji Metodycznej zatwierdzono wstępy do następujących zespołów akt cechów z terenu miasta Grudziądza z lat 1711–1939: (zespół nr 1499) „Cech bednarzy”, (1670) „Cech brukarzy”, (1671) „Cech dekarzy”, (1672) „Cech elektryków”, (1673) „Cech fryzjerów”, (1674) „Cech kołodziejów i

kowali”, (1675) „Cech krawców”, (1676) „Cech malarzy”, (1677) „Cech młynarzy”, (1678) „Cech piekarzy”, (1679) „Cech rzeźbiarski w kamieniu, drzewie i sztukatorski na okręg województwa pomorskiego z siedzibą w Grudziądzu”, (1680) „Cech rzeźników”, (1681) „Cech siodlarzy i tapicerów”, (1682) „Cech ślusarzy”, (1683) „Cech stolarzy”, (1684) „Cech szewców”, (1685) „Cech tokarzy i grzebieniarzy”, (1686) „Cech sukienników”, (1687) „Cech cieśli”. Wstępy, opracowane przez grupę studentów, odbywających w archiwum praktykę archiwalną II stopnia, przedstawił dr Krzysztof Kopiński (opiekun praktyk), natomiast recenzję dr Witold Szczuczko. Ponadto dokonano ponownego podziału części zasobu wg zasad uproszczonego opracowania, zgodnie z uwagami nadesłanymi przez ZNA NDAP. Na koniec omówiono problem akt kategorii B w bazie danych SEZAM (dr Krzysztof Kopiński).

- 2 III 2005 r. — Komisja Metodyczna omówiła i przedyskutowała projekt „Zasad rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych” oraz „Decyzji w sprawie powołania zespołu doradczego Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych ds. rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych”. Członkowie Komisji Metodycznej pozytywnie ocenili projekt ale jednocześnie wskazali na konieczność rozstrzygnięcia problemów związanych z prowadzeniem nadzoru i przejmowaniem akt z terenów należących merytorycznie i terytorialnie do dwóch archiwów (w sprawie zasobu wytworzonego do 1975 r.).

AP M.ST. WARSZAWY

- III 2005 r. — AP m.st. Warszawy przeprowadziło szkolenie archiwalne dla 120 pracowników Centralnego Szpitala Klinicznego w Warszawie przy ul. Banacha w zakresie posługiwania się rzeczowym wykazem akt, funkcjonowania kancelarii oraz archiwizowania dokumentacji medycznej i przekazywania jej do archiwum zakładowego.

AP WE WROCŁAWIU

- 13 I, 3 III 2005 r. — na posiedzeniach Komisji Metodycznej omówiono projekt dokumentów dotyczących rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych, przygotowanych przez zespół naukowy ds. rozmieszczania zasobu w archiwach państwowych, oraz drugi, przedstawiony przez mgr Elżbietę Galik, dotyczący problemów występujących przy opracowaniu akt komitetów powiatowych PZPR z terenu województwa wrocławskiego z lat 1949–1975.

3. WSPÓŁPRACA Z LOKALNYMI WŁADZAMI I INSTYTUCJAMI NAUKOWO-KULTURALNYMI

AP W BIAŁYMSTOKU

- 19 I 2005 r. — dr hab. Władysław Stępnik, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, oraz mgr Marek Kietliński, dyrektor AP w Białymstoku, uczestniczyli w spotkaniu z udziałem wicemarszałka województwa podlaskiego, Krzysztofa Tołwińskiego, w trakcie którego omówiono problemy związane z mikrofilmowaniem staropolskich ksiąg sądowych z województwa podlaskiego, przechowywanych w Mińsku na Białorusi. Tego samego dnia miało miejsce również spotkanie z przedstawicielami Uniwersytetu w Białymstoku, prof. dr. hab. Antonim Mironowiczem i prof. dr. hab. Jerzym Urwanowiczem, w ramach którego omówiono zasady współpracy przy organizacji, zaplanowanej na październik 2005 r., konferencji naukowej.
- 2 III 2005 r. — archiwum białostockie włączyło się w obchody 100-lecia kościoła katedralnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Białymstoku, przygotowując wystawę pieczęci i herbów pochodzących z własnego zasobu archiwalnego. Wystawa ta nawiązywała do treści referatów przedstawionych w trakcie obrad konferencji, zorganizowanej w Szkole Podstawowej nr 15 i adresowanej do władz miejskich i samorządowych, a także dyrektorów i nauczycieli ze szkół białostockich. Archiwum białostockie reprezentował jego dyrektor, mgr Marek Kietliński.
- 10 III 2005 r. — trzech uczniów z VIII LO w Białymstoku towarzyszyło, w ramach tzw. „Dnia przedsiębiorczości”, pracownikom archiwum w ich codziennych pracach. Uczniowie mogli w ten sposób zapoznać się z codziennymi obowiązkami archiwistów, obejrzeć magazyny archiwalne, poznać wielkość zasobu oraz procedury przyjmowania dokumentacji do archiwum, a także metody udostępniania materiałów archiwalnych w pracowni naukowej oraz wykonywania kwerend archiwalnych.
- AP w Białymstoku podjęło współpracę z Zarządem Regionu Podlaskiego NSZZ „Solidarność” przy realizacji projektu „Nowy start długotrwale bezrobotnych w województwie podlaskim”, finansowanego m.in. ze środków Unii Europejskiej (w ramach europejskiego Funduszu Społecznego). Jego nadrzędnym celem jest zapewnienie pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy w jej znalezieniu, jak również nauczanie ich jak należy poruszać się na rynku pracy i jak dostosowywać własne kwalifikacje zawodowe do bieżących potrzeb tego rynku. W ramach projektu archiwum białostockie przyjęło na dwumiesięczny staż dwoje absolwentów Wyższej Szkoły Administracji Publicznej w Białymstoku.
- Archiwum białostockie, w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku, zapewniło staż 3 bezrobotnym absolwentom szkół wyższych, którzy uzyskali możliwość poznania specyfiki zawodu archiwisty oraz nauczania się prostych prac archiwalnych.

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 8 III 2005 r. — porozumienie o współpracy między Akademią im. Jana Długosza w Częstochowie a Archiwum Państwowym w Częstochowie podpisali dr Jerzy Mizgalski, Prorektor ds. Nauczania i Wychowania Akademii, oraz mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor archiwum.
- 21 III 2005 r. — AP w Częstochowie przyjęło 2 grupy studentów III roku historii o specjalności archiwalnej Akademii im. J. Długosza w Częstochowie (36 osób), których zapoznano z następującymi zagadnieniami: organizacja AP w Częstochowie, rozmieszczenie zasobu archiwalnego, zasady udostępniania akt w pracowni naukowej.
- 22 III 2005 r. — w siedzibie muzeum w Częstochowie uroczyste rozstrzygnięto IV Międzygimnazjalny Konkurs Historyczny, zorganizowany pod hasłem „Czy znasz historię Częstochowy i regionu częstochowskiego”, którego współorganizatorem było AP w Częstochowie. Laureaci otrzymali nagrody i wyróżnienia, ufundowane przez organizatorów i sponsorów konkursu. Wręczyła je mgr Elżbieta Surma-Jończyk, dyrektor archiwum. Wszyscy finaliści mogli uczestniczyć w warsztatach, przygotowanych przez archiwum i muzeum. W ich trakcie wysłuchali prelekcji na temat historii miasta i regionu, ilustrowanych pokazem dokumentów archiwalnych. Autorem programu warsztatów był mgr Paweł Snoch, kierownik oddziału I archiwum, który zaangażował się również w prace komisji konkursowej.

AP W GDAŃSKU

- 12 II 2005 r. — w numerze 12 „Regionów”, pisma liderów samorządowych, ukazał się artykuł Piotra Wierzbickiego, dyrektora AP w Gdańsku pt. *Archiwum Państwowe w Gdańsku*, omawiający dzieje archiwum, jego obecną strukturę oraz problemy pojawiające się przed archiwami w początkach XXI w.
- 30 III–6 V 2005 r. — archiwum gdańskie wespół z Parkiem Kulturowym Fortyfikacji Miejskich „Twierdza Gdańsk” uczestniczyło w przygotowaniu fotograficzno-historycznej wystawy, zorganizowanej w dawnej baterii moździerzy Fortu Grodzisko, pt. „Kwartal Grodzisko wczoraj, dziś i jutro”. Na ekspozycję złożyły się kopie planów pochodzących ze zbiorów AP w Gdańsku oraz zdjęcia lotnicze autorstwa Macieja Soldenhoffa.

AP W KATOWICACH

- 3 III 2005 r. — dr Zygmunt Partyka, dyrektor AP w Katowicach uczestniczył, na zaproszenie Prezydenta RP, w uroczystym otwarciu Rezydencji Prezydenta RP w Wiśle — Zamek Narodowy Zespół Zabytkowy.
- 31 III 2005 r. — podpisano porozumienie pomiędzy Śląskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Śląskim Komendantem Wojewódzkim Policji w Katowicach, Komendantem Śląskiego Oddziału Straży Granicznej, Komendantem

Karpackiego Oddziału Straży Granicznej, Dyrektorem Archiwum Państwowego w Katowicach i Dyrektorem Izby Celnej w Katowicach w sprawie zasad współdziałania w zwalczaniu nielegalnego wywozu za granicę lub przywozu z zagranicy zabytków i materiałów archiwalnych.

AP W KIELCACH

- 10 III 2005 r. — w ramach tzw. „Dnia przedsiębiorczości” AP w Kielcach gościło u siebie uczniów z Liceum im. ks. Piotra Ściegiennego w Kielcach, którzy mogli bezpośrednio zapoznać się z pracą archiwum, jego historią, podstawowymi zagadnieniami pracy archiwistów, a przede wszystkim z pracą kancelarii, obiegiem dokumentów w urzędzie, oraz procedurami związanymi z obsługą pracowni naukowej i udostępnianiem zasobu.

AP W KOSZALINIE

- II 2005 r. — AP w Koszalinie we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy w Sianowie przygotowało dokumentację do historii Sianowa w latach 1945–1950, która posłużyła za ilustrację obrad uroczystej sesji Rady Miejskiej, zorganizowanej z okazji 60-lecia osadnictwa na ziemi sianowskiej. Część dokumentacji zamieszczono na stronie internetowej UMiG w Sianowie (zakładka: Historia Sianowa).
- II 2005 r. — archiwum koszalińskie we współpracy z Urzędem Miejskim w Koszalinie przystąpiło do realizacji projektu wydania tzw. „Kroniki Wendlanda”, jedynej zachowanej niemieckiej kroniki miasta Koszalina z połowy XVIII w., przechowywanej w zasobie AP w Koszalinie. Projekt ten przygotowujący jest w związku z 740. rocznicą lokacji miasta przypadającą w 2006 r.
- III 2005 r. — słupski oddział archiwum we współpracy z lokalnym urzędem miejskim przystąpił do realizacji projektu pt. „Historia słupskiego cmentarza”, w ramach którego mgr Krzysztof Chochuł, pracownik archiwum, przeprowadził kwerendę źródłową oraz współpracował z lokalną rozgłośnią radiową i TVP3.
- III 2005 r. — słupski oddział archiwum we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy w Ustce przystąpił do badań historycznych mających na celu ustalenie faktu, czy Ustka otrzymała kiedykolwiek prawa miejskie. Na temat ten wypowiedział się mgr Krzysztof Chochuł, pracownik archiwum, na łamach dziennika „Głos Pomorza”.

AP W LESZNIE

- 28 I 2005 r. — mgr Barbara Ratajewska, pracownik AP w Lesznie, w ramach współpracy z Domem Kultury we Wschowie przy organizacji obchodów 60. rocznicy powrotu Wschowy do Polski, wygłosiła prelekcję pt. „Wschowa — powrót po 152 latach”.
- 22 II 2005 r. — mgr Elżbieta Olender, dyrektor AP w Lesznie, wzięła udział w zebraniu poświęconym organizacji wystawy pt. „I Liceum Ogólnokształcące w Lesznie — spadkobierca tradycji leszczyńskich szkół (1555–2005)”, towarzyszącej obchodom rocznicowym I Liceum Ogólnokształcącego w Lesznie. W rezultacie spotkania, z udziałem

dyrektorów I LO i lokalnego muzeum, powołano zespół roboczy odpowiedzialny merytorycznie i organizacyjnie za przygotowanie wystawy. W jego skład, z ramienia AP w Lesznie, weszła mgr Barbara Ratajewska, która uczestniczyła w marcowym spotkaniu roboczym zespołu przygotowującego jubileuszową wystawę.

AP W LUBLINIE

- 25 I 2005 r. — dr Piotr Dymmel, dyrektor AP w Lublinie, został powołany przez Andrzeja Kurowskiego, wojewodę lubelskiego, w skład Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Lublinie.

AP W ŁODZI

- 31 I 2005 r. — uczestnicy zebrania ogólnego łódzkiego oddziału Stowarzyszenia Archiwistów Polskich wysłuchali referatu dr. Dariusza Klemantowicza, kierownika Archiwum Uniwersytetu Łódzkiego, na temat „Zbiory biblioteczne i archiwalne w rezydencjach polskich ziemian na Wołyniu do I wojny światowej”. Prelekcja ilustrowana była mapami i fotografiami. Na zebraniu omówiono także stan przygotowań do warsztatów archiwalnych na Lubelszczyźnie.

AP W OLSZTYNIE

- 23 III 2005 r. — Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie we współpracy z AP w Olsztynie przygotował jubileusz 70. rocznicy urodzin i 40. pracy naukowej prof. dr. hab. Bohdana Ryszewskiego. W uroczystościach wzięli udział: prof. dr hab. Stanisław Achremczyk, prorektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, dr hab. Zoja Jaroszewicz-Pieresałcew, dyrektor Instytutu, ks. prof. dr hab. Andrzej Kopiczko, dyrektor Archiwum Archidiecezji Warmińskiej, prof. dr hab. Jarosław Poraziński, prezes ZG SAP, prof. dr hab. Andrzej Tomczak, UMK w Toruniu, oraz uczniowie jubilata — pracownicy naukowcy UMK w Toruniu, UWM w Olsztynie, archiwiści z archiwów państwowych w Olsztynie, Bydgoszczy, Toruniu i Gdańsku.

AP W SUWAŁKACH

- 3–4 II 2005 r. — na zaproszenie dyrektorów Archiwów Regionalnych w Kownie i Mariampolu przebywali na Litwie przedstawiciele polskich archiwów państwowych: mgr Marek Kietliński, dyrektor AP w Białymstoku, mgr Tadeusz Radziwonowicz, dyrektor AP w Suwałkach, oraz mgr Sławomir Filipowicz, kustosz z AP w Suwałkach. Wizyta ta była kontynuacją spotkań z 2004 r. Omówiono stopień zaawansowania prac nad projektem polsko-litewskich wystaw archiwalnych pt. „Wspólne dziedzictwo archiwalne. Suwalszczyzna w archiwaliach z Polski i Litwy”, a także określono zakres współpracy przy organizacji tych przedsięwzięć ze strony litewskich archiwów centralnych. Uczestnicy delegacji zwiedzili przy tej okazji archiwum w Kownie, Litewskie Centralne Archiwum Państwowe w Wilnie oraz Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne w Wilnie, gdzie mieli możliwość obejrzeć wybrane dokumenty, zapoznać się z rozwiązaniami informatycznymi, stosowanymi w archiwach litewskich,

oraz zagadnieniami z zakresu budownictwa archiwalnego i szeroko pojmowanej ochrony zbiorów na Litwie. Ponadto spotkali się z Vidasem Grigoraitisem, Dyrektorem Generalnym Archiwów Litwy.

AP W SZCZECINIE

- 28 I, 14 II 2005 r. — styczniowe spotkanie w siedzibie AP w Szczecinie było pierwszym z serii spotkań tzw. społecznego kręgu pamięci pierwszego prezydenta Szczecina Piotra Zaremby. Uczestniczyli w nim przedstawiciele administracji państwowej oraz środowiska naukowego. W trakcie spotkania omówiono organizację uroczystości poświęconych 60. rocznicy przejścia Szczecina przez administrację polską oraz rolę w tych wydarzeniach pierwszego prezydenta, którego osobiste archiwum przejęło po jego śmierci AP w Szczecinie. Jego kontynuacją było spotkanie lutowe, z udziałem dyrektora Kazimierza Kozłowskiego, zorganizowane przez prezydenta Szczecina.

AP W TORUNIU

- 15 I–15 II 2005 r. — „Radio na Pomorzu” to tytuł wystawy archiwalno-muzealnej, przygotowanej wspólnie przez AP w Toruniu i Muzeum Okręgowe w Toruniu. W uroczystości otwarcia wystawy, połączonej z okolicznościową sesją w toruńskim Ratuszu Staromiejskim, archiwum reprezentowali mgr Beata Herdzin, dyrektor AP w Toruniu, oraz mgr Sławomir Pułkownik, zastępca dyrektora AP w Toruniu. W ceremonii uczestniczyli ponadto zasłużeni ludzie radia, obecni pracownicy radia pomorskiego oraz prezydenci Torunia i Bydgoszczy.
- W ramach współpracy z Muzeum Okręgowym w Toruniu pracownicy AP w Toruniu przeprowadzili kwerendę oraz przygotowali archiwalia na wystawę „Mikołaj Kopernik i prawo zdrowej monety”. Wśród zaproponowanych obiektów znalazły się m.in. „Księga długów miasta Torunia” z okresu wojny 13-letniej oraz „Recesy Stanów Prus Królewskich z lat 1408–1653”.

AP M.ST. WARSZAWY

- Mgr Ryszard Wojtkowski, dyrektor AP m.st. Warszawy, uczestniczył w pracach komisji konkursowej, która wybierała dyrektora Muzeum Mazowsza Zachodniego.
- Mgr Ryszard Wojtkowski, dyrektor AP m.st. Warszawy, uczestniczył w spotkaniach z Andrzejem Sołtanem, wicedyrektorem Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, oraz Elżbietą Bańko-Sitek, zastępcą dyrektora Muzeum Literatury, poświęconych omówieniu projektu wystawy pt. „Warszawa w czasach Lalki”, której otwarcie zaplanowano w 2006 r.

4. NABYTKI I DAROWIZNY

AAN

- Zasób AAN powiększył się, za pośrednictwem NDAP, o zbiór kserokopii akt spraw prowadzonych przez NKWD Uzbeckiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej przeciwko Polakom w latach 1919–1952 (załącznikami są nieraz oryginalne dokumenty zarekwirowane podczas aresztowania).
- 14 III 2005 r. — Kancelaria Prezesa Rady Ministrów przekazała do zasobu AAN pierwszą część akt (4684 j.a.=34,90 m.b.) b. Kancelarii Tajnej Urzędu Rady Ministrów. Przejęte zostały również odtajnione akta Biura Prezydialnego (protokoły posiedzeń RM i uchwały) i Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z lat 1951–1990. Przekazanie pozostałej części akt planowane jest do końca czerwca 2005 r.

AP W ELBLĄGU Z SIEDZIBĄ W MALBORKU

- II 2005 r. — AP w Elblągu z siedzibą w Malborku zainicjowało akcję zbierania fotografii dokumentujących wydarzenia z życia społecznego, politycznego i kulturalnego Elbląga, Malborka, Nowego Dworu Gdańskiego i Nowego Stawu w latach 1945–1949. W ten sposób archiwum zamierza powiększyć swoją kolekcję fotografii z okresu powojennego, a jednocześnie zaktywizować mieszkańców do współpracy. Przynoszone przez mieszkańców fotografie są na miejscu skanowane i zwracane właścicielom. Ich kopie zostaną skatalogowane i wejdą w skład zbiorów archiwum, które planuje w przyszłości wydanie zbioru fotografii w formie elektronicznej.

AP W KIELCACH

- W pierwszym kwartale 2005 r. zasób archiwum wzbogacił się o nowe zespoły akt: „Kuratorium Okręgu Szkolnego Kieleckiego Okręgowy Ośrodek Metodyczny w Kielcach z lat [1947] 1961–1972 [1979]” — 31 j.a., 0,22 m.b.; „Instytut Kształcenia Nauczycieli im. Władysława Spasowskiego — Oddział Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach z lat [1967] 1973–1981” — 167 j.a., 1,40 m.b. oraz „Wojewódzki Zarząd Inwestycji Rolniczych w Kielcach z lat [1963] 1975–1991 — 352 j.a., 6,40 m.b.

AP W LESZNIE

- W I kwartale 2005 r. AP w Lesznie miało okazję powiększyć swój zasób o materiały przekazane przez lokalne instytucje i osoby prywatne. Wśród tych nabytków należy wymienić: 26 map sytuacyjno-wysokościowych Leszna z 1900 r., dar Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. Rozdzielni Gazu w Lesznie; Leszczyński Serwis Fotograficzny obejmujący ponad 1200 fotografii wykonanych w latach 1994–1998 przez Edwarda Baldysa, dar Urzędu Miasta Leszna; materiały Klubu Sportowego „Unia-Leszno”, dar klubu; akta osobowe kombatanów, dar Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Zarząd Okręgowy w Lesznie; materiały dotyczące działalności Rawickiej Fabryki Wyposażenia Wagonów

„Rawag” w Rawiczu z lat 1962–2002; akta Spółdzielni Rzemieślniczej Wielobranżowej we Wschowie z lat 1963–2000; dokumentację Krajowego Biura Wyborczego Delegatury w Lesznie dotyczącą wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2004 r.; materiały archiwalne Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Postęp” działającej w Nielegowie w latach 1949–2003.

AP W SZCZECINIE

- 14 II 2005 r. — prof. dr hab. Kazimierz Kozłowski, dyrektor AP w Szczecinie, oraz mgr Maria Frankel, kierownik działu informacji naukowej archiwum szczecińskiego, uczestniczyli w spotkaniu związanym z organizacją i pokazem filmów archiwalnych dotyczących przedwojennego Szczecina, okresu wojny oraz pierwszych lat powojennych. Nakręcili je amatorzy, mieszkańcy przedwojennego Szczecina. Obecnie znajdują się one w kolekcjach prywatnych, niektóre udostępniono na stronach internetowych. Pokazowi towarzyszyła dyskusja. W rezultacie spotkania archiwum szczecińskie pozyskało do swoich zbiorów kopie filmów nakręconych przed 1945 r.

AP WE WROCŁAWIU

- Zasób AP we Wrocławiu powiększył się o akta Zakładów Chemicznych „Viscoplast” we Wrocławiu z lat 1960–1995, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu z lat 1947–1975 oraz akta powstałe w związku z wyborami do Parlamentu Europejskiego.
- Jeleniogórski oddział AP we Wrocławiu w zamian za 2 sztandary (Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Jeleniej Górze oraz Komitetu Zakładowego PZPR Kopalni Węgla Brunatnego „Turów” w Bogatyni), posiadane w zbiorach od 1990 r., a przekazane Muzeum Karkonoskiemu w Jeleniej Górze otrzymał albumy i pamiątki po Józefie Pałce, b. działaczu społecznym, i funkcjonariuszu MO z Jeleniej Góry. Materiały te (29 j.a., ok. 1 m.b.) stanowią cenne uzupełnienie zbioru obejmującego pamiątki, albumy i korespondencję J. Pałki, przekazanego do archiwum w latach 1976–1977. Albumy zawierające m.in. rysunki, karty pocztowe, dokumentację wycieczek oraz imprez kulturalnych, sportowych itp. są ciekawym źródłem do życia codziennego Jeleniej Góry w okresie PRL-u.

5. POPULARYZACJA ZASOBU

AAN

- 15 II–14 III 2005 r. — w siedzibie Instytutu Cervantesa w Krakowie prezentowana była wystawa pt. „Polska—Meksyk 1921–1945 w zbiorach Archiwum Akt Nowych w Warszawie w 75-lecie nawiązania stosunków dyplomatycznych”.

- 28 II 2005 r. — pracownicy AAN przygotowali i przeprowadzili prelekcję dla 26 studentów historii z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego na temat dziejów archiwum, jego zasobu i bieżącej działalności.

AP W CZĘSTOCHOWIE

- 18 II 2005 r. — w corocznym plebiscycie lokalnego wydania „Gazety Wyborczej” na „Wydarzenie kulturalne roku” uznano, że takim wydarzeniem w 2004 r. była wystawa „Żydzi Częstochowianie”, prezentowana w salach wystawowych muzeum częstochowskiego oraz w Żydowskim Instytucie Historycznym w Warszawie. Jej współorganizatorem było AP w Częstochowie.
- 22 II 2005 r. — podczas uroczystej promocji książek autorstwa pracowników Instytutu Historii Akademii im. J. Długosza w Częstochowie, wydanych w 2004 r., AP w Częstochowie reprezentowała mgr Elżbieta Surma-Jończyk. W trakcie spotkania przedstawiono album pt. *Żydzi Częstochowianie. Współistnienie — Holocaust — Pamięć*, którego współwydawcą jest archiwum częstochowskie.

AP W ELBLĄGU Z SIEDZIBĄ W MALBORKU

- 7 I, 11 III 2005 r. — w malborskiej siedzibie archiwum elbląskiego przygotowano i przeprowadzono lekcje archiwalne dla uczniów szkół malborskich: Gimnazjum nr 2 im. Królowej Jadwigi oraz Szkoły Podstawowej nr 9 im. Kazimierza Jagiellończyka. Ich celem było zapoznanie uczniów z pracą archiwistów, historią regionu oraz genealogią. Dużym zainteresowaniem cieszyły się ćwiczenia z czytania tekstów pochodzących z XIX w. i pierwszej połowy XX w. W trakcie pobytu w archiwum uczniowie mogli zwiedzić pomieszczenia magazynowe, znajdujące się w piwnicach Pałacu Wielkich Mistrzów na Zamku w Malborku.

AP W KALISZU

- IV 2005 r. — „Kalisz miastem wielu narodów” to wystawa zorganizowana przez AP w Kaliszu w ramach obchodów „Dni kultury żydowskiej w Kaliszu” (15–21 IV). Zaprezentowano na niej materiały archiwalne z XIX–XX w., ilustrujące życie kulturalne, społeczne, gospodarcze i religijne mniejszości narodowych Kalisza. Wśród zwiedzających były osoby z Izraela i Kanady oraz liczne grupy młodzieży szkolnej.

AP W KATOWICACH

- 20 I 2005 r. — w siedzibie AP w Katowicach gościła grupa studentów historii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, która zwiedziła wystawy: „Krajobraz przemysłowy zagłębia górnośląskiego w fotografii — wybór ze zbiorów Archiwum Państwowego w Katowicach” oraz „Tradycje inspekcji pracy na Śląsku”. Ponadto studenci zapoznali się z zasadami udostępniania akt w pracowni naukowej i

korzystania z baz danych. Zwiedzili również pracownie: konserwacji, introligatorską i fotograficzną oraz magazyny.

- 20 I 2005 r. — mgr inż. Bogusław Małusecki z gliwickiego oddziału archiwum wygłosił wykład dla słuchaczy Studium Podyplomowego Konserwacji Zabytków Architektury i Urbanistyki Wydziału Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach, na temat „Metody prowadzenia kwerend archiwalnych dla potrzeb opracowań historycznych”.
- 22–23 III 2005 r. — pracownicy archiwum: mgr Justyna Adamus, mgr Elżbieta Matuszek, mgr Sławomir Korba oraz mgr inż. Piotr Lis przygotowali i przeprowadzili prelekcje na temat sieci archiwów w Polsce, organizacji pracy archiwum, pomocy informacyjno-ewidencyjnych oraz baz danych w archiwach państwowych i zasad korzystania z materiałów archiwalnych. Słuchaczami byli studenci Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Katowicach (4 grupy).

AP W KOSZALINIE

- 21 I, 10 II 2005 r. — mgr Krzysztof Chochuł, pracownik słupskiego oddziału archiwum, współpracował z lokalnym „Radiem Koszalin” przy dwóch audycjach, poświęconych dziejom kin i kościołów w Słupsku.
- 14–15 II 2005 r. — mgr Waldemar Chlistowski z AP w Koszalinie przygotował i przeprowadził wykłady dla nauczycieli uczestniczących w szkoleniach, organizowanych przez Centrum Kształcenia Ustawicznego w Koszalinie, na temat dziejów i zadań archiwów na świecie i w Polsce. Uczestnicy wykładów mogli zapoznać się z archiwaliami wybranymi z zasobu archiwum.
- II 2005 r. — w siedzibie archiwum w Koszalinie opracowano materiał na temat losów koszalińskich katów, który został wykorzystany w artykułach zamieszczonych w lokalnym dzienniku „Głos Pomorza”. Teksty ukazały się w cyklicznym dodatku („Wiadomości Koszalińskie”, 19–20 II 2005).
- 2 III 2005 r. — w słupskim oddziale archiwum mgr Krzysztof Chochuł, pracownik archiwum, przygotował i przeprowadził zajęcia dla studentów Pomorskiej Akademii Pedagogicznej na temat dziejów, zasobu i zasad udostępniania materiałów archiwalnych.
- III 2005 r. — archiwum koszalińskie przygotowało i przekazało Szkole Podstawowej nr 17 w Koszalinie zestawy reprodukcji na szkolny konkurs historyczny i wystawę poświęconą historii Koszalina.

AP W LESZNIE

- 27 I 2005 r. — w uroczystości otwarcia wystawy pt. „Powiat leszczyński — 1945”, zorganizowanej w siedzibie archiwum, wzięli m.in. udział Zenobiusz Wyrodek, Wicestarosta Leszczyński, Franciszek Tomczak, Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej, Antoni Mazankiewicz, Sekretarz Rady Miasta, dyrektorzy leszczyńskich

szkół średnich i gimnazjalnych, a także młodzież — uczniowie II LO w Lesznie. Otwarcie wystawy towarzyszyła prelekcja Barbary Ratajewskiej, pracownika AP w Lesznie, przybliżająca zebranych rok 1945 w powiecie leszczyńskim. Wystawa wzbudziła zainteresowanie wśród nauczycieli i młodzieży szkolnej, która miała okazję nie tylko zobaczyć znane sobie okolice sprzed 60 lat, ale również wysłuchać prelekcji poświęconej tamtym czasom.

AP W LUBLINIE

- 18 II 2005 r. — w ramach cyklu „Wieczór autorski w Archiwum Państwowym” oddział archiwum lubelskiego w Radzynie Podlaskim zorganizował kolejne spotkanie, w trakcie którego mgr Agnieszka Gałarczyk (doktorantka w Instytucie Historii UMCS) przybliżyła zebranych postać księcia Seweryna Czetwertyńskiego, miejscowego działacza społecznego i gospodarczego oraz polityka Narodowej Demokracji. Spotkanie zbiegło się z promocją książki „75 lat szkoły im. Seweryna ks. Czetwertyńskiego w Suchowoli”, wydanej w roku ubiegłym, której koedytorem było archiwum.

AP W ŁODZI

- 19 I 2005 r. — w 60. rocznicę zakończenia okupacji niemieckiej w Łodzi, w salach wystawowych Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi Oddział Radogoszcz, otwarto ekspozycję pt. „Wolna Łódź”. W uroczystości otwarcia wystawy wzięły udział władze miasta i województwa, a także przedstawiciele środowisk kombatanckich, żołnierze Wojska Polskiego, mieszkańcy Łodzi. Zaprezentowano na niej m. in. afisze, plakaty, obwieszczenia i dokumenty tworzących się w tym czasie władz miasta. Uzupełnieniem były fotografie ilustrujące pierwsze dni i miesiące wolnej od okupacji Łodzi. Współorganizatorem wystawy było AP w Łodzi
- 10 II 2005 r. — w Muzeum Historii Miasta Łodzi otwarta została wystawa „Nowy Rynek dziś Plac Wolności” poświęcona przeszłości głównego placu miasta. Z dużym zainteresowaniem zwiedzających spotkały się, po raz pierwszy eksponowane na wystawie, dwa plany pochodzące ze zbiorów AP w Łodzi przedstawiające m. in. plac Wolności wg planu geometry Filio de Viebiga z 1823 r. oraz Władysława Starzyńskiego z 1896 r.
- 9 III 2005 r. — w pracowni naukowej AP w Łodzi odbyły się zajęcia dla studentów IV roku historii Uniwersytetu Łódzkiego. Ich celem było zapoznanie studentów, przygotowujących prace magisterskie z historii XVI–XVIII w., z zasobem archiwum łódzkiego oraz wskazaniem podstawowych i specyficznych dla poszukiwań archiwalnych technik prac badawczych.

- 18 III 2005 r. — Julian Baranowski, starszy kustosz w AP w Łodzi, w trakcie zajęć ze studentami Zakładu Studiów Żydowskich Uniwersytetu Łódzkiego omówił archiwalia dotyczące getta w Łodzi i zagłady jego mieszkańców.
- 21, 22 i 23 III 2005 r. — Adam Lajdenfrost, kustosz w AP w Łodzi, przeprowadził zajęcia z 5 grupami studentów II roku historii Uniwersytetu Łódzkiego z przedmiotu „Warsztat historyka”. Studenci zapoznali się z możliwościami korzystania ze zbiorów archiwum, jego zasobem, pomocami ewidencyjno-informatycznymi oraz metodami poszukiwań archiwalnych. Obejrzeliby również przykładowe rodzaje materiałów archiwalnych.

AP W PŁOCKU

- AP w Płocku, w ramach popularyzacji informacji o swoim zasobie, zorganizowało i przeprowadziło w I kwartale tego roku, w swojej siedzibie, 19 lekcji historyczno-archiwalnych dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

AP W SZCZECINIE

- 5 III 2005 r. — w Zamku Książąt Pomorskich zorganizowano promocję książki ks. abpa Mariana Przykuckiego, wydanej przez wydawnictwo AP w Szczecinie. Publikacja jest zbiorem wystąpień, kazań i dokumentów pierwszego arcybiskupa szczecińsko-kamieńskiego. Jej autor gościł w archiwum szczecińskim 18 III 2005 r. Przekazał wówczas do zbiorów bibliotecznych archiwum egzemplarz *Biblii* z rocznicowej edycji, z reprodukcjami pochodzącymi z oryginalnego wydania *Biblii* Gutenberga, przygotowanej w Monachium w 1991 r. z okazji rocznicy pierwszego wydania. Jest to egzemplarz w dekoracyjnej, tłoczzonej w skórze, oprawie, opatrzonej mosiężnymi guzami i narożnikami oraz kolejnym numerem.
- 14 III 2005 r. — AP w Szczecinie w ramach przygotowań do obchodów polskiego 60-lecia w regionie przygotowało w Zamku Książąt Pomorskich ekspozycję fotograficzną dotyczącą okresu pionierskiego w dziejach miasta i regionu — zaprezentowano zdjęcia zburzonego Szczecina oraz pierwszy etap jego odbudowy. Wystawa towarzyszyła obradom uroczystej sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, poświęconej przygotowaniom do obchodów.

AP W TORUNIU

- 10 II, 17 III, 31 III 2005 r. — mgr Sławomir Pułkownik oraz dr Witold Szczuczko przygotowali i przeprowadzili pokazy archiwalne dla 6 grup studentów historii i archiwistyki UMK w Toruniu. W ramach pokazów dla studentów historii omówiono dzieje archiwum, jego zasób, zasady udostępniania oraz najcenniejsze archiwalia. Zajęcia dla studentów archiwistyki przeprowadzono pod kątem zagadnień z zakresu rozwoju form kancelaryjnych. Omówiono także podstawowe kwestie z dyplomatyki, sfragistyki oraz kancelarii miejskiej. Za ilustrację zajęć posłużyły wybrane dokumenty, księgi i tabliczki woskowe, różnorodne pod względem kancelaryjnym.

AP M.ST. WARSZAWY

- 23 II–10 III 2005 r. — „Początki Politechniki Warszawskiej” to tytuł wystawy, przygotowanej przez Politechnikę Warszawską we współpracy z AP m.st. Warszawy, pokazującej oryginalne dokumenty dotyczące utworzenia i funkcjonowania uczelni, jej plany, prace dyplomowe studentów, odznaczenia i medale, a także XIX-wieczne mundury studenckie.
- 24 II–25 III 2005 r. — Muzeum Historyczne m.st. Warszawy we współpracy z AP m.st. Warszawy przygotowało wystawę pt. „2 Korpus Polski w rejonie Marche 1944–1946”, przedstawiającą głównie fotografie z okresu II wojny światowej i pierwszych powojennych miesięcy (do 1946 r.) pochodzące ze zbiorów Instytutu Polskiego i Muzeum im. Gen. Sikorskiego w Londynie, Regionalnego Instytutu Historii Ruchu Wyzwoleńczego w Marche oraz Imperial War Museum w Londynie. Ilustrowały one szlak bojowy żołnierzy 2 Korpusu Polskiego oraz okres powojenny żołnierzy tej jednostki. Obok zdjęć eksponowano również wydawane przez 2 Korpus gazety, czasopisma, podręczniki szkolne, opracowania historyczne, powieści i zbiory poezji. Wystawa, której towarzyszył katalog, zostanie zaprezentowana także w Częstochowie, Krakowie oraz w kilkunastu miejscowościach regionu adriatyckiego. Jej organizacja stała się możliwa dzięki pracy Departamentu Kultury Regionu Marche.
- 28 II–30 IV 2005 r. — „Nie po drodze nam z przeciwnikami socjalizmu. W 25 lecie Solidarności” to tytuł wystawy otwartej w salach Muzeum Woli w Warszawie, którą przygotowało AP m.st. Warszawy we współpracy z Muzeum Woli i Zarządzeniem Regionu Mazowsze NSZZ „Solidarność”. Na wystawie zaprezentowano plakaty, fotografie, druki ulotne, znaczki, koperty okolicznościowe i inne materiały przedstawiające przeobrażenia zaszły w Polsce w okresie od czasów Edwarda Gierka, I sekretarza KC PZPR, przez bunt robotników w Radomiu i Ursusie, powstanie demokratycznej opozycji, narodziny „Solidarności”, okres stanu wojennego, obrady okrągłego stołu, aż po wolne wybory w roku 1989. Wystawie towarzyszył katalog.
- 28 II 2005 r. — w Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza w Warszawie otwarta została wystawa pt. „Żył nie dla siebie”, przygotowana przez PAN, Towarzystwo Naukowe Warszawskie oraz Muzeum Literatury im. A. Mickiewicza, na którą obiekty ze swoich zbiorów użyczyło również AP m.st. Warszawy. Wystawa zorganizowana z okazji 250. rocznicy urodzin Stanisława Staszica zainaugurowała rok jubileuszowy poświęcony Staszicowi.
- 28 II 2005 r. — w Łazienkach Królewskich odbyła się promocja książki pt. *Archiwum Prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego*, przygotowanej przy współpracy AP m.st. Warszawy. Obejmuje ona zbiór dokumentów dotyczących działalności prezydenta Starzyńskiego w okresie VIII 1934–27 X 1939. Źródła pokazują różnorodne kierunki działań prezydenta m.in. politykę inwestycyjną, problem bezrobocia, sprawy opieki

społecznej, edukacji i kultury. Na uwagę zasługują dokumenty ilustrujące działalność Starzyńskiego jako Komisarza Cywilnego przy Dowództwie Obrony Warszawy we wrześniu 1939 r. oraz jego rolę w pierwszych miesiącach okupacji hitlerowskiej. Książkę zamykają teksty utrwalające legendę Stefana Starzyńskiego.

- 10 II 2005 r. — na wystawę poświęconą 100-leciu istnienia budynku przy ul. Senatorskiej 38, otwartą w Instytucie Francuskim, AP m.st. Warszawy udostępniło fotografie i dokumenty ze swoich zbiorów.
- 31 III 2005 r. — AP m.st. Warszawy, w ramach popularyzacji swojego zasobu, przygotowało i przeprowadziło zajęcia, poświęcone dokumentacji technicznej, ze studentami Uniwersytetu Warszawskiego.

AP WE WROCŁAWIU

- W I kwartale 2005 r. AP we Wrocławiu zorganizowało prelekcje i pokazy materiałów archiwalnych dla studentów Uniwersytetu Wrocławskiego, uczniów liceum i gimnazjum, członków „Chorągwi Rycerstwa Śląskiego”, „Leorian — poszukiwaczy skarbów z Lwówka Śląskiego, oraz słuchaczy Uniwersytetu III Wieku przy Kolegium Karkonoskim.
- 22 XII 2004–27 II 2005 r. — w Muzeum Karkonoskim w Jeleniej Górze czynna była wystawa pt. „Z Jeleniej Góry 1848–1945”, której współorganizatorem był jeleniogórski oddział AP we Wrocławiu, prezentująca życie codzienne mieszkańców stolicy Karkonoszy w okresie od Wiosny Ludów do końca II wojny światowej, ukazane poprzez karty pocztowe, wydawnictwa, mapy, dokumenty oraz przedmioty dnia codziennego. Z zasobu oddziału archiwum w Jeleniej Górze udostępniono XIX-wieczne zdjęcia miasta, unikatowe publikacje i kopie dokumentów. Konsultantem merytorycznym wystawy był mgr Ivo Łaborewicz, kierownik jeleniogórskiego oddziału archiwum. Wystawa cieszyła się dużym zainteresowaniem wśród zwiedzających (ok. 2000 odwiedzin), jak również w lokalnych mediach.
- 20 III 2005 r. — archiwum wrocławskie udostępniło ekipie filmowej „Paolo-Film” z Frankfurtu nad Menem kilka dokumentów średniowiecznych dotyczących żeglugi na Odrze oraz mapy, głównie XVIII-wieczne z „Zarządu Regulacji Rzeki Odry”, na potrzeby realizacji filmu o Odrze i jej historycznym znaczeniu. Film ten, realizowany na zlecenie telewizji publicznej ZDF w Moguncji (Redakcji Kultury i Wiedzy), będzie pokazany w telewizji niemieckiej w ramach cyklu „Historyczne nurty Europy” latem 2005 r. Reżyserem filmu jest Sylwia Strasser.

6. NOWOŚCI WYDAWNICZE

NDAP

- ***Akta władz administracji gubernialnej Królestwa Polskiego w latach 1867–1915***, A. Kopiczyńska, Warszawa 2004, ss. 163+33 nlb, ISBN 83–89115–30–1, cena 26,00 zł. Publikacja przygotowana na podstawie rozprawy doktorskiej. Jest jednym z nielicznych opracowań z zakresu archiwoznawstwa powstałych w ostatnich latach. Autorka przedstawia procesy aktotwórcze i przebieg archiwizacji akt zespołów archiwalnych, wytworzonych przez władze gubernialne w okresie popowstaniowym. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW
- **„Archeion”, t. 106, red. D. Nałęcz, Warszawa 2003, ss. 348, ISSN 0066–6041, cena 40,00 zł.** Tematem przewodnim tomu jest restytucja dóbr kultury, problem rozwiązywany między państwami, a mający na celu reintegrację dziedzictwa narodowego, utraconego w wyniku wojen i powojennych zmian terytorialnych. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP I ICH ODDZIAŁÓW TERENOWYCH W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.
- ***Polsko-brytyjska współpraca wywiadowcza podczas II wojny światowej, t. 1, Ustalenia Polsko-Brytyjskiej Komisji Historycznej***, oprac. zbior. pod red. T. Dubickiego, D. Nałęcz, T. Stirling, Warszawa 2004, ss. 612, ilustr., ISBN 83–89115–11–5, cena 80,00 zł. Publikacja jest rezultatem pracy Polsko-Brytyjskiej Komisji Historycznej, powołanej w 2000 r. przez premiera RP. Jej podstawowym zadaniem była identyfikacja i ocena ocalałych dokumentów do działalności wywiadu polskiego w czasie II wojny światowej. W ramach prac Komisji polscy badacze odnaleźli wiele nieznanych wcześniej akt. Szczególnie cenne okazały się pod tym względem zbiory Public Record Office w Londynie i National Archives and Records Administration w Waszyngtonie. Brytyjskim członkom Komisji zostało wyjątkowo udostępnione archiwum wywiadu brytyjskiego (SIS). Umożliwiło to Komisji poznanie opinii wywiadu brytyjskiego o roli i wkładzie wywiadu polskiego w zwycięstwo aliantów nad III Rzeszą. PUBLIKACJA ZOSTAŁA PRZEKAZANA PRZEZ WYDZIAŁ WYDAWNICTW NDAP DO BIBLIOTEK AP I ICH ODDZIAŁÓW TERENOWYCH W RAMACH REALIZACJI ROZDZIELNIKA WYDAWNICTW.

AP M.ST. WARSZAWY

- Ukazał się nr 4 **„Kroniki Warszawy”**, wydawnictwa AP m.st. Warszawy i Stowarzyszenia Przyjaciół APW, poświęcony Stefanowi Starzyńskiemu. Zamieszczone w numerze artykuły i sprawozdania pokazują rozwój Warszawy za prezydentury Starzyńskiego oraz przypominają pamiątki i materiały pozostałe po nim, a przechowywane w archiwach i bibliotekach.

AP WE WROCŁAWIU

- Ukazał się tom 36 **„Rocznika Jeleniogórskiego”**, wydawanego przez Towarzystwo Przyjaciół Jeleniej Góry przy współdziałaniu jeleniogórskiego oddziału AP we Wrocławiu. Tom ten zawiera w większości artykuły autorstwa archiwistów

wrocławskich i jeleniogórskich: dr Roman Stelmach zaprezentował drugą część dokumentów majątku Schaffgotschów, Małgorzata Kysil omówiła testament Marii Antoniny Schaffgotsch z domu Hatzfeldt, Ivo Łaborewicz przytoczył wykaz ludności stolicy wywiezionej po Powstaniu Warszawskim na roboty przymusowe do Miechowic, a Barbara Grzybek, z oddziału lubańskiego archiwum, omówiła działalność lokalnego radiowęzła w latach 50. i 60. XX w. Ponadto znalazło się tu omówienie najnowszego tomu periodyku powiatowego archiwum państwowego w Semily oraz wspomnienie o doktorze R. Kinclu (1933–2004), byłym kierowniku powiatowych archiwów w Mrągowie (1959) i Kłodzku (1973–1975), zasłużonym badaczu regionalnym. Redaktorem tomu jest mgr Ivo Łaborewicz.

- W numerze 4 kwartalnika „**Skarbiec Duchy Gór**” (ukazał się na początku stycznia 2005 r.), wydawanego przez Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze, zamieszczono pierwszy odcinek cyklu przygotowanego przez mgr. Ivo Łaborewicza, kierownika jeleniogórskiego oddziału archiwum pt. „Region jeleniogórski w dokumentach archiwalnych”.

7. WIZYTY

AAN

- 13 I 2005 r. — gościem archiwum był Roman Czekaj-Haag, członek Paderewski Society for Promotion of Polish Music z Bazylei w Szwajcarii. W wyniku przeprowadzonych rozmów nawiązano współpracę wydawniczą w zakresie przygotowania do druku ilustrowanego przewodnika poświęconego osobie Jana Ignacego Paderewskiego.
- 1 III 2005 r. — gościem archiwum był prof. Alfredo Lastra Norambuena z Uniwersytetu w Santiago de Chile, który przedstawił referat na temat archiwów chilijskich.
- 24 III 2005 r. — w trakcie wizyty w archiwum Jerzego Margańskiego, ambasadora RP w Szwajcarii, rozmawiano o współpracy przy organizacji wystawy poświęconej polskim Żydom, którzy tuż przed wybuchem II wojny światowej i po jej wybuchu emigrowali na Zachód poprzez Poselstwo Polskie w Bernie.

AP W SZCZECINIE

- 4 II 2005 r. — AP w Szczecinie gościło przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego oraz delegację francuskiego departamentu Gironde. Tematem rozmów były kwestie dotyczące przygotowania wspólnego wydawnictwa źródłowego poświęconego obecności Francuzów w Szczecinie (od XVIII w.).

- 28 II 2005 r. — w siedzibie szczecińskiego archiwum odbyło się spotkanie robocze z udziałem dr. Martina Schoebela, dyrektora Landesarchiv w Greifswaldzie, w trakcie którego omówiono bieżące problemy dotyczące współpracy i wymiany informacji oraz przygotowania do jesiennych obchodów 60-lecia archiwum szczecińskiego.

AP M.ST. WARSZAWY

- 31 I–1 II 2005 r. — w Warszawie przebywali przedstawiciele Östergötlands Länsmuseum w Linköping w Szwecji, którzy współpracują z AP m.st. Warszawy przy projekcie EMILE, a mianowicie Dan Malmsten, menadżer projektu, odpowiedzialny za stronę merytoryczną oraz Mat Gilstring, odpowiedzialny za przygotowanie wspólnej wystawy. W trakcie dwudniowego spotkania omówiono wzajemne doświadczenia z pracy nad wystawą, poświęconą dziejom emigracji z Europy do Stanów Zjednoczonych, oraz stronę internetową jej poświęconą. Goście obejrzeni również obiekty z zasobu AP m.st. Warszawy, przygotowane z myślą o wspólnej ekspozycji, i ocenili je pod kątem możliwości prezentacji. Podjęto również istotne decyzje, co do układu wystawy i tworzonej równolegle strony internetowej. Gości przyjął dr hab. Władysław Stępiak, Zastępca Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.
- 25–26 II 2005 r. — mgr Marta Jaszczyńska, pracownik AP m.st. Warszawy, wzięła udział w spotkaniu, zorganizowanym w Trento (Włochy) przez włoskiego partnera projektu EMILE. W trakcie przeprowadzonych rozmów, z udziałem przedstawicieli stron projektu (archiwa: czeskie, irlandzkie, szwedzkie, włoskie), przyjęto uzgodnienia organizacyjne dotyczące wspólnej wystawy i katalogu.

E. Szymczuk (AAN), M. Kietliński (AP w Białymstoku), E. Surma-Jończyk (AP w Częstochowie), S. Flis (AP w Gdańsku), M. Panter (AP w Elblągu z siedzibą w Malborku), E. Pietrzak (AP w Kaliszu), J. Adamus, S. Korba, G. Stotwińska-Sas (AP w Katowicach), AS (AP w Kielcach), W. Chlistowski (AP w Koszalinie), B. Ratajewska (AP w Lesznie), P. Dymmel (AP w Lublinie), A. Drakoniewicz (AP w Łodzi), B. Waclawik (AP w Olsztynie), AP w Opolu, L. Franciszkiewicz (AP w Płocku), M. Dalecki (AP w Przemyślu), T. Radziwonowicz (AP w Suwałkach), M. Frankel (AP w Szczecinie), B. Herdżin, (AP w Toruniu), D. Skorwider (AP m.st. Warszawy), H. Kułdo (AP we Wrocławiu)

IV. NOWOŚCI PRAWNE

1. NOWOŚCI PRAWNE

- 1 II 2005 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, dotycząca przechowywania dokumentacji pracowniczej przez niektóre spółdzielnie pracy. Nowelizacja została ogłoszona w „Dzienniku Ustaw”, Nr 10, poz. 69, z 2005 r.
- 25 II 2005 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek. Ogłoszono je w „Dzienniku Ustaw”, Nr 34, poz.306, z 2005 r. W rozporządzeniu dodano przepisy dotyczące stanowisk, zaszeregowania i wymagań kwalifikacyjnych pracowników wewnętrznej służby ochrony w archiwach państwowych.
- 3 III 2005 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 10 II 2005 r. w sprawie określenia maksymalnej wysokości opłat za sporządzenie odpisu lub kopii dokumentacji o czasowym okresie przechowywania (Dz. U. Nr 28, poz. 240). Zastąpiło ono rozporządzenie wydane na ten sam temat w 2003 r.
- 9 III 2005 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 15 II 2005 r. w sprawie warunków przechowywania dokumentacji osobowej i płacowej pracodawców (Dz. U. Nr 32, poz. 284). Zastąpiło ono rozporządzenie wydane na ten sam temat w 2003 r.

S. Cimaszewski (Dział Obsługi Prawnej NDAP)

V. SPRAWY KADROWE

1. NOWI DYREKTORZY ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

Pani doc. dr hab. Daria Nałęcz, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, z dniem 1 II 2005 r. powołała Panią **mgr. Wiesławę Majak** na stanowisko dyrektora Archiwum Dokumentacji Osobowej i Płacowej w Milanówku, którego obowiązki pełniła od 1 VII 2004 r. Pani W. Majak, jest absolwentką Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Ukończyła również studia podyplomowe w zakresie administracji (Uniwersytet Warszawski) i zarządzania zasobami ludzkimi (Szkoła Główna Administracji i Zarządzania). Przed objęciem stanowiska dyrektora zatrudniona była od 1 V 2003 r. na stanowisku specjalisty w Sekcji Przechowalnictwa Dokumentacji Osobowo-Płacowej w Centralnym Ośrodku Informacji Archiwalnej.

2. ZMIANY KADROWE W NDAP I ARCHIWACH PAŃSTWOWYCH

Dr Andrzej Biernat, Dyrektor Generalny Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, zatrudnił:

- Panią **dr Ewę Rosowską**, z dniem 1 II 2005 r., na stanowisku naczelnika Wydziału Integracji Europejskiej;
- Panią **Ewelinę Bielińską**, z dniem 8 II 2005 r. na stanowisku naczelnika Wydziału Ogólnego.

Ponadto:

- Pani **mgr Anna Karpińska** objęła, z dniem 1 II 2005 r., stanowisko zastępcy dyrektora Archiwum Państwowego w Olsztynie;
- Pan **mgr Paweł Skawiński** objął, z dniem 1 IV 2005 r., stanowisko zastępcy dyrektora Archiwum Państwowego w Opolu;
- Pani **mgr Aleksandra Sielicka** objęła, z dniem 1 III 2005 r., funkcję kierownika Oddziału Archiwum Państwowego w Raciborzu.

M. Podsiadły (Wydział Kadr i Zatrudnienia NDAP)